

مقایسه ترکیبسازی دیوان پروین اعتصامی و غزلیات سعدی

اعظم منعم شاکردوست*، 86،

1395-6-28

هر زبان برای آنکه بتواند پاسخگوی نیازهای معنایی گسترده‌های باشد، نیازمند زایایی و گسترش متوالی است. این امتداد به دلیل محدود بودن بنیادهای اصلی سازندهی واژه‌ها در هر زبانی دچار نقصان میگردد اما صاحبان زبان با کمک روشهای مختلف بر دایرهی واژگانی زبان افزوده و همواره لغات و کلمات جدیدتری ایجاد میکنند. زبان فارسی نیز از جمله زبانهای زایای جهان است که با روشهایی چون ترکیبسازی، به پدیدآمدن کلماتی جدید در آن میتوان دست یافت. ساختارهای ترکیبسازی که از کنارهم قرارگرفتن دو یا چند کلمه در کنار هم و ایجاد کلمه‌های جدید، پیروی میکند در میان شاعران و نویسندگان که با کلمات بیشتر از سایر اقشار جامعه در ارتباطاند، دارای اهمیت است. این پژوهش با هدف مقایسهی میان ترکیبسازیهای دیوان سعدی و پروین اعتصامی با روش توصیفی - تحلیلی به بررسی ساختارهای مختلف ترکیبسازی اسمی و وصفی در اشعار این دو شاعر پرداخته است. نتایج حاصل نشان داد که سعدی و پروین از ساختهای مختلفی در ترکیبات وصفی بهره برده‌اند اما در این میان ساخت «صفت‌های فاعلی مرکب مرخم» بیشتر استفاده شده است. همچنین در ترکیبات اسمی نیز ساخت «اسم اسم» بیشتر از سایرین مورد توجه بوده است. اگرچه پروین اعتصامی از روشهای ساختاری سعدی در ترکیبسازی استفاده کرده اما عناصر سازندهی لغات جدید در اشعار او بدیع و تازه است و با واژههایی که سعدی ساخته، تنها در برخی موارد مشابهت دارد.

کلمات کلیدی : دستور زبان، ترکیبسازی، ترکیبات اسمی و وصفی، سعدی، پروین اعتصامی

[Islamic Azad University, Rasht Branch - Thesis Database](#)

[دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت - سامانه بانک اطلاعات پایان نامه ها](#)